

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่ประเทศหนึ่งประเทศใดจะพัฒนาความเจริญก้าวหน้าให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ และสามารถปรับสภาพการณ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีและวิชาการแขนงต่าง ๆ ที่กำลังเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าอย่างรวดเร็วนั้น การพัฒนาจะเป็นไปได้อย่างไรหรือไม่ รวดเร็วมากน้อยเพียงใด ย่อมต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ ๆ หลายประการด้วยกัน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการ งบประมาณ ระบบการบริหารของรัฐ และทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น ในบรรดาปัจจัยสำคัญ ๆ เหล่านั้น ทรัพยากรมนุษย์นับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะแม้ว่าจะมีปัจจัยด้านอื่น ๆ อย่างเพียงพอ แต่หากขาดกำลังคนที่มีคุณภาพเสียแล้ว การพัฒนาคงประสบผลสำเร็จได้ยาก และเครื่องมือที่สำคัญของสังคมแต่ละสังคมที่มีบทบาททำให้มนุษย์กลายเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อการพัฒนา ก็คือ การศึกษา ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่ ครูใหญ่ และนักเรียน ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน (2520 : 3) ไว้ว่า

การศึกษา เป็น เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ความคิด ทักษะ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้ เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้าน เมือง ประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศย่อมกระทำได้สะดวก รวดเร็ว ได้ผลแน่นอนรวดเร็ว

โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลง และการเร่งรัดพัฒนาประเทศ การพัฒนาด้านกำลังคนนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด การที่จะได้ทรัพยากรด้านกำลังคนที่มีความรู้ ความสามารถ ย่อมได้จากการศึกษาอบรม (สภาพนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนา ฉบับที่ 2 พ.ศ.2510 - 2514 : 2) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ.2530 - 2534 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้

ก็ยังได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรมไว้เป็นแผนหลักอันหนึ่งในแผนการพัฒนาคุณภาพคนและแรงงาน (2530 : 82) โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

เพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้ มีสติปัญญา มีเหตุผล มีคุณธรรม และวัฒนธรรม มีพละกำลังที่สมบูรณ์ มีทักษะในการประกอบอาชีพ ฟังตนเองได้ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความรู้ความสามารถในเทคโนโลยีที่เหมาะสม เป็นกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

นอกจากนี้ วรศักดิ์ เพียรชอบ และสุจริต เพียรชอบ (2523 : 6) ได้กล่าวไว้ว่า "การพัฒนาเยาวชนเป็นการพัฒนาประเทศอย่างหนึ่ง การพัฒนาเยาวชนเป็นทางการของไทยเราที่สำคัญก็คือ การจัดการศึกษาให้เยาวชนได้รับจากโรงเรียนโดยตรง"

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นที่ยอมรับกันว่าการศึกษาคือเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ฉะนั้นคุณภาพของการจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงอย่างยิ่ง และปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมคุณภาพของการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายมีหลายประการ เช่น การบริหารหลักสูตร งบประมาณ ครูผู้สอน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ครูจัดว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง เพราะครูเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ และทำงานเกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง มีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนเป็นคนที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อสังคมและต่อการพัฒนาประเทศดังที่ เจริญผล สุวรรณโชติ (2521 : 7) ได้กล่าวไว้ว่า "ประเทศชาติใดมีครูที่ดี มีคุณธรรม มีสมรรถภาพในการเป็นครูสูง ย่อมทำให้การศึกษาทุกระดับมีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น และนั่นคือ การพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้านจะเจริญแน่นอน" และ บุญถิ่น อัตถากร (2513 : 4) ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า "การศึกษาจะมีคุณภาพดี และบังเกิดผลดีตามแนวทางที่วางไว้ต้องอาศัยครูเป็นกำลังสำคัญ" ดังนั้นการจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพและประสิทธิภาพของครูนั่นเอง

การฝึกหัดครูถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของการจัดระบบการศึกษา เพราะถือว่าหากมีวิธีการและดำเนินการผลิตครูที่ดีมีคุณภาพได้เพียงพอกับความต้องการของประเทศ แล้วคุณภาพของการศึกษาของชาติย่อมบังเกิดผลดีตามไปด้วย แต่ถ้าสถาบันฝึกหัดครูผลิตครูไม่มีคุณภาพและไม่เพียงพอกับความต้องการแล้ว การศึกษาระดับต่าง ๆ ก็ไม่สามารถจัดให้ได้ผลดีเท่าที่ควร (กระทรวงศึกษาธิการ 2518 : 9) ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ

ติดตามมา ไม่เฉพาะในด้านการศึกษเท่านั้น แต่มีผลกระทบทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอีกด้วย เพราะการฝึกหัดครูเป็นการผลิตครู เพื่อออกไปทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเยาวชนของชาติให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติต่อไป

ในปัจจุบันการผลิตครูอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้การควบคุมของสภาการฝึกหัดครู กรมการฝึกหัดครูมีวิทยาลัยครูในสังกัดจำนวน 36 แห่ง กระจายกันอยู่ทั่วประเทศ โดยทำหน้าที่หลักตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518 กำหนดไว้ 5 ประการคือ

1. การผลิตครู
2. อบรมครูประจำการ
3. ค้นคว้าและวิจัยทางการศึกษาโดยเฉพาะทางการศึกษาฝึกหัดครู
4. ให้บริการชุมชน ด้านวิชาการ
5. ทำนุบำรุงวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมในท้องถิ่น (กรมการฝึกหัดครู

หน่วยศึกษานิเทศก์ 2525 : 129) ในระยะที่ผ่านมากภาวะความต้องการครูได้ลดลงตามจำนวนของนักเรียนประถมศึกษาที่ลดน้อยลงไปเพิ่มในระดับมัธยมศึกษา กรมการฝึกหัดครูก็ต้องผลิตครูน้อยลงไปด้วย ดังนั้นในปี พ.ศ.2527 กรมการฝึกหัดครูจึงได้เสนอแก่พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518 ให้วิทยาลัยครูเปิดสอนสาขาวิชาชีพครู

ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2527 มาตรา 5 ให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่น และผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ทำการวิจัย ส่งเสริมวิทยฐานะของครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม (พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2527, ราชกิจจานุเบกษา 101 : 2)

ในปี พ.ศ.2528 สภาการฝึกหัดครูได้ออกข้อบังคับว่าด้วยกลุ่มวิทยาลัยครู พ.ศ.2528 อันส่งผลให้กลุ่มวิทยาลัยครูพัฒนาไปเป็นมหาวิทยาลัย 8 มหาวิทยาลัยคือ มหาวิทยาลัยล้านนา มหาวิทยาลัยพุทธชินราช มหาวิทยาลัยอีสาน - เหนือ มหาวิทยาลัยอีสาน - ใต้ มหาวิทยาลัยศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยทวารวดี มหาวิทยาลัยทักษิณ และมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์

(กรมการฝึกหัดครู สำนักงานเลขาธิการ, ก. 2529 : 29 - 30) การรวมกันหลายวิทยาลัยครู เป็นสหวิทยาลัยนั้น หมายถึงการรวมภาระกิจของวิทยาลัยครูทุกแห่งในแต่ละสหวิทยาลัยดำเนินการในลักษณะรวมพลัง เพื่อให้เกิดประโยชน์และเพื่อความเข้มแข็งในการดำเนินการตามภาระกิจของวิทยาลัยครู 5 ประการ ได้แก่

1. การให้การศึกษาวិชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่น
2. การวิจัย
3. การส่งเสริมวิทยฐานะของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
4. ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
5. การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม (กรมการฝึกหัดครู สำนักงานเลขาธิการ, ข. 2529 : 42 - 43)

วิชาพลศึกษา เป็นการศึกษาแขนงหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในขบวนการศึกษาทั้งหลายที่ได้จัดให้มีการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น ดังจะเห็นได้จากหลักสูตรการศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตลอดจนระดับอุดมศึกษาต่างก็ได้บรรจุวิชาพลศึกษาไว้ด้วยกันทั้งสิ้น ทั้งนี้ เพราะวิชาพลศึกษามีความสำคัญในการพัฒนากำลังคน เพื่อพัฒนาประเทศ เนื่องจากวิชาพลศึกษา คือ การศึกษาแขนงหนึ่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์และความมุ่งหมาย เช่นเดียวกับการศึกษาอย่างอื่น คือ เป็นวิชาที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้มีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม จะแตกต่างจากวิชาอื่นบ้างก็ตรงที่วิธีการและสิ่งที่นำมาใช้คือ พลศึกษาใช้กิจกรรมการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาเป็นสื่อกลางของการเรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลศึกษาต่าง ๆ (วรศักดิ์ เพียรชอบ 2512 : 10) และในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับพุทธศักราช 2520 (2520 : 1) ที่ใช้ในปัจจุบันนี้ยังได้เล็งความสำคัญของวิชาพลศึกษา เช่นกัน โดยได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนในความมุ่งหมายของการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ หมวดที่ 6 ข้อที่ 21 ว่า "รัฐพึงจัดการพลศึกษาในทุกระดับการศึกษา และพึงจัดให้ประชาชนทั่วไปด้วย เพื่อเสริมสร้างและก่อให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของการกีฬา และสุขภาพอนามัย และกิจกรรมการพักผ่อน"

เนื่องจากวิชาพลศึกษา เป็นวิชาที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลให้มีบุคลิกภาพดี มีสุขภาพและอนามัยสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีระเบียบวินัย มีความสามัคคี

มีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ ตลอดจนช่วยให้บุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตร่วมอยู่ในสังคมได้
อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 81) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้วาง
หลักสูตรและจัดให้มีการสอนวิชาพลศึกษาขึ้นในสถาบันการศึกษาทุกระดับ เพื่อให้บรรลุ
จุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น

วิทยาลัยครู เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ได้มีการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา
ทั้งที่เป็นวิชาเอก วิชาโท และวิชาพื้นฐาน ซึ่งในหลักสูตรการฝึกหัดครู ระดับปริญญาตรี
สภาการศึกษา พุทธศักราช 2524 (2525 : 14) ได้จัดวิชาพลศึกษาเป็นวิชาพื้นฐาน
ทั่วไปในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีประสบการณ์ในด้านพละนันทนาการ
และปลูกฝังกิจนิสัยในการปฏิบัติงาน เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าหาความรู้และการประกอบ
งานอดิเรก อันจะเพิ่มพูนเจตคติที่ดีต่อสังคมอาชีพ และสร้างสุขนิสัยในการดำรงชีวิต
นอกจากนั้นยังได้จัดไว้เป็นวิชาเอกและวิชาโทพลศึกษา โดยกำหนดความมุ่งหมายไว้ว่า
(สภาการศึกษา พุทธศักราช 2525 ; 265)

1. ให้เป็นผู้มีทักษะความสามารถในกิจกรรมพลศึกษา สามารถนำไปถ่ายทอด
และบริการสังคมได้
2. ให้มีศรัทธาต่ออาชีพ ยึดมั่นในจรรยาบรรณของครูพลศึกษา
3. ให้มีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดทั้งปลูกฝังความมีน้ำใจนักกีฬา
4. ให้สามารถนำความรู้ ความสามารถในวิชาการต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
5. ให้มีความรับผิดชอบ มีรสนิยมและบุคลิกภาพที่เหมาะสมตามแบบฉบับวัฒนธรรม
ไทย
6. ให้มีความสามารถที่จะนำความรู้ทางพลศึกษาไปสอนในโรงเรียนได้

นอกจากนี้ในหลักสูตรวิทยาลัยครู สาขาวิชาการศึกษาพุทธศักราช 2530 (2530:4)
ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ยังได้มีจุดมุ่งหมายในการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีสุขนิสัยที่
ส่งเสริมสุขภาพทางกายและทางใจทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม จึงได้จัดให้มีการเรียนการสอน
วิชาพลศึกษาในหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป และในสาขามัธยมศึกษาได้จัดให้เปิดสอนโปรแกรม
พลศึกษาขึ้นอีกด้วยทั้งในระดับปริญญาตรี 4 ปี และระดับปริญญาตรี 2 ปี (หลังอนุปริญญา)
โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้ (กรมการศึกษา พุทธศักราช 2530 : 271)

1. ให้ความรู้ ความเข้าใจในหลักการพื้นฐานปรัชญาพลศึกษา และค้นคว้าผลงานทางวิจัย เพื่อใช้พัฒนางานพลศึกษา
2. ให้มีทักษะในกิจกรรมพลศึกษา การตัดสินใจ สามารถนำไปถ่ายทอดทั้งในโรงเรียนและบริการแก่ชุมชนได้
3. ให้ความสามารถในการจัด ดำเนินการบริหารโปรแกรมพลศึกษา และพัฒนาการได้
4. ให้มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในจรรยาบรรณของครูพลศึกษา ตลอดจนปลูกฝังความมีน้ำใจรักกีฬา
5. ให้ความรับผิดชอบ และบุคลิกภาพที่ดีเหมาะสม เป็นครูพลศึกษา ตามแบบฉบับของวัฒนธรรมไทย

การจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในชั้นเรียนถือว่า เป็นหัวใจที่สำคัญยิ่งของการจัดโครงการพลศึกษาในโรงเรียน ซึ่งเป็นการวางรากฐานทางพลศึกษาที่สำคัญยิ่งในชีวิตของเด็ก (ฟอง เกิดแก้วและคณะ 2515 : 975) และการจัดการสอนพลศึกษาในโรงเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องมีการวางแผนบริหารงาน เพราะการวางแผนบริหารงานคือ กระบวนการที่เกี่ยวกับการเตรียมการกระทำในอนาคต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้โดยวิธีการที่ดีที่สุด (ฟอง เกิดแก้วและคณะ 2515 : 68) ความสำคัญของการวางแผนงานนี้ว่ามีความสำคัญต่อระบบของการบริหารงานอย่างยิ่ง และการบริหารงานที่ดีนั้น ภิญญู สาธ (2518 : 5) ได้กล่าวว่า

การบริหารงานที่ดีนั้นจะต้องถือว่าบุคคลเป็นหัวใจของผู้บริหาร เพราะความสำเร็จของงานนั้นขึ้นอยู่กับคน บรรดาสิ่งก่อสร้าง อาคาร สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ และการเงิน แม้จะสมบูรณ์สักเพียงใดก็จะเป็นความหมายเลย ถ้าคนที่จะใช้สิ่งเหล่านี้ไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะใช้หรือขาดขวัญ ขาดกำลังใจที่จะร่วมมือกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน

ในทำนองเดียวกัน การจัดบริหารงานทางด้านพลศึกษาที่จะก่อให้เกิดผลดี และมีประสิทธิภาพนั้นย่อมต้องอาศัยบุคลากร เป็นปัจจัยสำคัญเช่นกัน บุคลากรที่เป็นปัจจัยสำคัญดังกล่าวคือ ครูพลศึกษา ซึ่ง วรศักดิ์ เพียรชอบ (2523 : 31) กล่าวไว้ว่า

ครูพลศึกษานับว่า เป็นหัวใจสำคัญของวิชาชีพพลศึกษา การที่วิชาชีพพลศึกษาจะเป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาแก่นักเรียน มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับว่า ครูพลศึกษาสามารถจะจัดโปรแกรมพลศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากวิชาพลศึกษามากน้อยเพียงใด ถ้าครูสามารถจัดโปรแกรมพลศึกษาโดยให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากการพลศึกษามาก วิชาพลศึกษาก็จะเป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญ ครูผู้บริหารตลอดจนนักเรียนและผู้ปกครอง ก็จะเห็นความสำคัญในวิชาพลศึกษา และต้องการสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาต่อไป แต่ถ้าการจัดโปรแกรมพลศึกษาสลับตรงกันข้ามกับที่กล่าวนี้ แม้ว่าวิชาพลศึกษาจะเป็นวิชาหนึ่งที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรก็ตาม ทั้งนักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ ก็คงไม่สนับสนุนให้มีการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนเท่าที่ควรต่อไป เมื่อเป็นเช่นนี้จึงนับว่าครูพลศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในวิชาชีพพลศึกษา

ดังนั้นครูพลศึกษาจึง เป็นบุคคลที่จะต้องอบรม สั่งสอนและปลูกฝังทัศนคติที่ดีทางด้านพลศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ มีเจตคติที่ดีต่อการเล่นกีฬา หรือออกกำลังกาย และสามารถนำประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากชั้นเรียนไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตต่อไป แต่การที่ครูพลศึกษาจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลดีนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง และปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการทำงานของครูก็คือ ขวัญในการปฏิบัติงาน และในเรื่องที่เกี่ยวกับขวัญในการปฏิบัติงานนี้ เดวิส (Davis 1951 : 578-579) ได้กล่าวว่า

ถ้าขวัญในการปฏิบัติงานของคนงานสูง (High Morale) สมาชิกจะมีความสนใจและศรัทธาเชื่อมั่นในองค์กร เป็นอย่างมาก มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ให้ความร่วมมือแก่ผู้บังคับบัญชาด้วยความเต็มใจ มีความเสียสละและรับมอบงานอย่างเต็มความสามารถ มีการเข้าพบผู้บังคับบัญชาเพื่อปรึกษาเรื่องงานและเรื่องส่วนตัวบ่อยครั้งในด้านการปฏิบัติงานก็มีปริมาณงานสูง และมีประสิทธิภาพ โดยใช้เวลาเพียงเล็กน้อย มีข้อพิพาทหรือเรียกร้องจากคนงานน้อยมาก สมาชิกมีความซื่อตรงต่อผู้บังคับบัญชาและต่อองค์กร ถ้าขวัญในการปฏิบัติงานของคนงานต่ำ (Low Morale) สมาชิกจะไม่ชอบการบริหารของผู้บังคับบัญชา ไม่มีความเชื่อมั่น

ในวัตถุประสงค์ขององค์การ มีความรู้สึกที่ถูกทอดทิ้งไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ไม่ได้รับสิทธิที่พวกเขาควรจะได้รับ มีความรู้สึกท้อแท้และยุ่งยากใจ

นอกจากนี้ในเรื่องที่เกี่ยวกับขวัญในการปฏิบัติงาน พงษ์ พนมมาคินทร์ (2524 : 111) กล่าวว่า

ในการทำงานใด ๆ ก็ตามเราจะเห็นได้ว่า เมื่อเราเต็มใจทำงานก็จะรู้สึกเพลิดเพลินในการทำงาน แทนที่จะเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่ายที่จะต้องทำเพื่อแลกเปลี่ยนกับค่าตอบแทน กลับกลายเป็นของสนุกและสร้างความเพลิดเพลินให้ปฏิบัติงาน ไม่ยอมให้เกิดความบกร่องขึ้นในการทำงาน ผลงานจึงเป็นไปอย่างสมบูรณ์เท่าที่สติปัญญา ความรู้ และความสามารถของตนเอง จะอำนวยให้เป็นไป ตรงกันข้าม ถ้าหากเราต้องทำงานโดยมีความรู้สึกว่าจะต้องทำเพราะถูกบังคับ ขาดน้ำใจที่จะทำงาน ผลงานที่ได้ก็เทียบเท่ากับที่ได้รับคำสั่งเป็นอย่างมาก และโดยปกติมักจะได้น้อยกว่าที่สั่ง

ในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาก็เช่นเดียวกัน ถ้าครูพลศึกษามีขวัญในการปฏิบัติงานสูง จะทำให้มีความพึงพอใจในงาน เป็นคนรักงานและศรัทธาในอาชีพของงาน มีความขยัน กระตือรือร้นในการทำงาน ไม่ทิ้งงานและหน้าที่การสอน ก็จะได้ผลดีมีประสิทธิภาพสูง วิชาพลศึกษาก็จะมีคุณค่าต่อการพัฒนาในตัวผู้เรียนตรงตามความมุ่งหมายของวิชาและแผนการศึกษาชาติ ในทางตรงกันข้ามถ้าครูพลศึกษามีขวัญในการปฏิบัติงานต่ำ แม้จะได้ครูพลศึกษาที่มีความสามารถสูงแต่ขาดขวัญและกำลังใจ มีความเบื่อหน่ายต่อการปฏิบัติงานแล้ว ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานย่อมลดลง ความตั้งใจที่จะอบรมสั่งสอนผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงย่อมค่อยลงไปด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ขวัญในการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษา แต่เท่าที่ปรากฏในขณะนี้ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาที่สอนอยู่ในวิทยาลัยครู ยังมีอยู่หลายประการ ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของเลิศชัย สอนสุภาพ (2526 : ก.) พบว่า การเรียนการสอนพลศึกษาในวิทยาลัยครูยังมีปัญหาในด้านสถานที่ อุปกรณ์การสอน และสิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่ในร่มสำหรับจัดกิจกรรมพลศึกษาไม่เพียงพอ ไม่ได้รับความสะดวกในการให้สนาม โรงยิมส์ หรือสระว่ายน้ำ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษาไม่ได้รับความร่วมมือและประสานงานที่ดีระหว่างนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหาร

ขาดแคลนงบประมาณ หนังสือวารสารและเอกสารทางพลศึกษาและทางวิชาการทั่ว ๆ ไป มีน้อยไม่เพียงพอ นอกจากนี้ในด้านการบริหารงานบุคคล จากผลการวิจัยของ ชิต ปุริโสคม (กรมการฝึกหัดครู 2527 : 316) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการบริหารงานบุคคล ของวิทยาลัยครูในด้านการบำรุงรักษาบุคลากร วิทยาลัยครูไม่สนใจที่จะจัดสวัสดิการ ขาดงบประมาณในการบำรุงรักษาบุคลากร ไม่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร บุคลากร ขาดการกระตุ้นและเสริมแรง และวิทยาลัยครูใช้ระบบอุปถัมภ์ในการบำรุงรักษาบุคลากร และผลการวิจัยของ พา ชักขรเสื่อ (กรมการฝึกหัดครู, คณะกรรมการพิจารณาทุนอุดหนุน การวิจัย ก. 2527 : 77) พบว่า ขวัญของอาจารย์วิทยาลัยครูกลุ่มภาคเหนืออยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากมีบรรยากาศองค์การแบบปิด อาจารย์กับผู้บริหารมีความปิดบังกันสูง ไม่เป็นกันเอง และผลการวิจัยของ สุชาติ สังข์รุ่ง และคณะ (กรมการฝึกหัดครู, คณะกรรมการพิจารณาทุนอุดหนุนการวิจัย ข. 2527 : 51) พบว่าวิทยาลัยครูที่เปิดใหม่มีบรรยากาศทางวิชาการค่อนข้างไปในทางไม่ดี เพราะขาดความพร้อมทางด้านบุคลากร อาคารสถานที่ งบประมาณ อยู่ห่างไกลชุมชนไม่สะดวกปลอดภัย ทำให้ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน และระบบการพิจารณาความดีความชอบไม่เป็นธรรมเท่าที่ควร วิทยาลัยครูส่วนใหญ่กระจายกันอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ ซึ่งมีลักษณะของสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะวิทยาลัยครูที่อยู่ในส่วนภูมิภาคจะอยู่ห่างไกลจากชุมชน นอกจากนี้สภาวะการลดจำนวนของนักเรียนประถมศึกษา ความต้องการครูใหม่ลดลง ปัญหาการว่างงานในวิชาชีพครูสูงขึ้น ทำให้วิทยาลัยครูต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ด้วยการลดปริมาณนักศึกษาครูสาขาวิชาสามัญลง และผลิตนักศึกษาครูสายอาชีพและวิชาชีพตามความต้องการของท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้อาจจะกระทบกระเทือนต่อขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์ในวิทยาลัยครูซึ่งรวมไปถึงอาจารย์พลศึกษาด้วย จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับขวัญในการปฏิบัติงานนี้ผู้วิจัยได้พบว่าผู้ทำการศึกษารื่องขวัญในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนระดับต่าง ๆ มากมาย เนื่องจากผู้วิจัยได้ปฏิบัติการสอนอยู่ในวิทยาลัยครู จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับระดับขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูว่า สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู มากน้อยเพียงใด อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงระดับขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู
2. เพื่อเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู

ในส่วนกลางกับวิทยาลัยครูในส่วนภูมิภาค

สมมติฐานของการวิจัย

1. ขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูน่าจะมีอยู่ในระดับใดระดับหนึ่ง
2. ขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูในส่วนกลาง กับวิทยาลัยครูในส่วนภูมิภาคไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 36 แห่ง เท่านั้น
2. การศึกษาระดับขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู จะยึดหลักการตามแนวทางทฤษฎีของ เฮอริช เบอร์ก (Herzberg) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ 10 ปัจจัย คือ
 - 2.1 ลักษณะของงาน
 - 2.2 สภาพการปฏิบัติงาน
 - 2.3 ความมั่นคงและความปลอดภัยในการทำงาน
 - 2.4 ความเจริญก้าวหน้า
 - 2.5 เงินเดือนและผลประโยชน์เบื้องต้น
 - 2.6 ความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา
 - 2.7 การได้รับการยอมรับและรู้สึกประสบความสำเร็จ
 - 2.8 นโยบายและการบริหารงาน

2.9 การบังคับบัญชาและความเชื่อมั่นในตัวผู้บังคับบัญชา

2.10 สถานภาพทางสังคม

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู เป็นสิ่งที่สามารถวัดได้ด้วยการใช้แบบสอบถาม
2. ข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถามของกลุ่มประชากร เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ไม่สามารถควบคุมความแตกต่างในด้านอายุราชการ ประสบการณ์ในการทำงาน สถานภาพทางครอบครัว ตำแหน่ง หน้าที่รับผิดชอบ ระดับเงินเดือนที่ได้รับ ซึ่งอาจจะมีผลต่อระดับขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ขวัญในการปฏิบัติงาน หมายถึง สภาพทางจิตใจหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานในหน่วยงานที่ตนเป็นสมาชิกอยู่
2. อาจารย์พลศึกษา หมายถึง อาจารย์ที่มีวุฒิทางการศึกษาสำเร็จด้านพลศึกษาโดยตรงที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวิทยาลัยครู
3. วิทยาลัยครู หมายถึง วิทยาลัยครู สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ทั้ง 36 แห่ง ซึ่งรวมกลุ่มกันเป็นสหวิทยาลัย 8 สหวิทยาลัย ได้แก่ สหวิทยาลัยล้านนา สหวิทยาลัยพุทธชินราช สหวิทยาลัยอีสาน - เหนือ สหวิทยาลัยอีสาน - ใต้ สหวิทยาลัยศรีอยุธยา สหวิทยาลัยทวารวดี สหวิทยาลัยทักษิณ และสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์
4. วิทยาลัยครูในส่วนกลาง หมายถึง กลุ่มวิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ได้แก่ วิทยาลัยครูจันทระเกษม วิทยาลัยครูธนบุรี วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา วิทยาลัยครูพระนคร วิทยาลัยครูสวนดุสิต และวิทยาลัยครูสวนสุนันทา

5. วิทยาลัยครูในส่วนภูมิภาค หมายถึง กลุ่มวิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยอีก 7 สหวิทยาลัย จำนวน 30 แห่ง
6. ลักษณะของงาน หมายถึง ลักษณะโดยทั่ว ๆ ไป ได้แก่ ความเหมาะสม กับความรู้ ความสามารถ ความพอดี ความยากง่าย ความน่าสนใจ ตลอดจนความท้าทาย ให้อยากทำ
7. สภาพการปฏิบัติงาน หมายถึง สภาพการณ์และปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องช่วย ให้การปฏิบัติงานมีความคล่องตัว ได้แก่ สภาพของที่ทำงาน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สถานที่และอุปกรณ์การสอน ตลอดจนความมีอิสระในการปฏิบัติงาน
8. ความมั่นคงและความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกเชื่อมั่นและ ศรัทธาในวิชาชีพ ความมีชื่อเสียงของหน่วยงาน ตลอดจนความมั่นคงและความปลอดภัยใน ท้องถิ่นที่ปฏิบัติงาน
9. ความเจริญก้าวหน้า หมายถึง โอกาสที่จะได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง และ เงินเดือนให้สูงขึ้น ตลอดจนการประชุมอบรมทางวิชาการ ต่าง ๆ
10. เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล หมายถึง เงินเดือนที่ได้รับประจำ เงินสวัสดิการของหน่วยงานรวมถึงค่าตอบแทนต่าง ๆ
11. ความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ในภาควิชาพลศึกษา ระหว่างอาจารย์พลศึกษากับหัวหน้าสถานศึกษา รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์พลศึกษากับอาจารย์ในภาควิชาอื่น ๆ
12. การได้รับการยอมรับและรู้สึกประสบผลสำเร็จ หมายถึง การได้รับการ ยกย่องนับถือ หรือยอมรับในความรู้ความพอใจในความสำเร็จของตน
13. นโยบายและการบริหารงาน หมายถึง การมีส่วนร่วม เสนอแนะ หรือ แสดงความคิดเห็นในกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของหน่วยงาน ความพอใจในกฎระเบียบ และนโยบายของทางราชการของหน่วยงาน
14. การบังคับบัญชาและความเชื่อมั่นในตัวผู้บังคับบัญชา หมายถึง ความศรัทธา และยอมรับนับถือ เพราะเห็นว่าผู้บังคับบัญชาประพฤติปฏิบัติตนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป มี เหตุผล มีความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน

15. สถานภาพทางสังคม หมายถึง เกียรติของการเป็นอาจารย์พลศึกษา ความ
 คำนึงกับชุมชน ความมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ตลอดจนการยอมรับนับถือจากคณะอาจารย์ และ
 บุคคลทั่วไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยนี้ทำให้ทราบถึง ระดับขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์
 พลศึกษาที่สอนอยู่ในวิทยาลัยครู
2. ผลของการวิจัยนี้ช่วยให้ทราบถึงสภาพขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์
 พลศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในวิทยาลัยครูส่วนกลางกับอาจารย์พลศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในวิทยาลัยครู
 ส่วนภูมิภาคว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ เพียงใด
3. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบถึงระดับขวัญของอาจารย์
 พลศึกษาที่สอนอยู่ในวิทยาลัยครูและ เห็นความสำคัญต่อการปรับปรุงส่งเสริมขวัญของอาจารย์
 พลศึกษาให้ดีขึ้น อันจะเป็นผลดีแก่การบริหารงานทางด้านพลศึกษาในวิทยาลัยครูต่อไป
4. เป็นแนวทางในการปรับปรุงส่งเสริมขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษา
 ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง